

Mitől magyar a magyar?

írta Eötvös Péter

Attól, hogy állandóan arról beszél, attól biztosan nem.

Ha két magyar valahol összejön, garantáltan percekben belül nemzeti hovatartozásuk és ennek kimagasló, egyedülálló kiválósága a főtéma. Vagy közvetlenül, vagy kerülő úton. A diaszpórában élő honfitársaink szenvednek e betegségben, de iszonyúan, de megtalálható e vírus az óhazában is. A napvilágra az esetben kerül, ha két, vagy több „honi” magyar bármely okból a „nyugatról” beszél, vagy ha ugyanez a társaság egy külföldi magyarnak igyekszik érthetővé tenni, teszem azt a német viszonyokat, vagy a franciák lelkületét. Az egyenesbe történő magyarkodást nem kell elmagyarázni. Ez kijelentő módon kerül megfogalmazásra. Konkrét esetek felemlítésével, amikor is az esetek főszereplői egyszerűen kimagaslók a nemzetközi mezőnyben. Sajnos tehát teljesen tehetetlenek vagyunk tökéletességünkkel szemben.

Az indirekt mód kicsit körmönfontabb. Ez esetben a fafejű németjéről, a primitív amerikaiáról és a szarevő hollandusokról van szó. Mivel a beszélő magyar, nyilvánvalóan olyan szellemi és erkölcsi magaslaton áll, ahonnan a megítélt szerencsétlen nemzetek összességükben, vagy jobb esetben ezek eltévelyedett egyedei esetében jól és főként jogosan megítélhetők.

Az ítéletek sokszor igen rejtélyes módon születnek, ugyanis a verdiktet kimondó személy igen gyakran sajnos semmiféle idegen nyelven nem beszél és sokszor még turistaként sem volt a negatíván megítélt szerencsétlenek földjén. Ez kicsit viccesen hangzana, ha egyedi esetekről lenne szó.

Igen jó közvetítő eszköz a fent idézett jelenségek taglalásánál anyanyelvünk. Nyelvünk kiválósága és egyedülállósága vitathatatlan. Azt azonban már talán lehetne vitatni, hogy nyelvünk összehasonlítása más idegen nyelvekkel ennek finomsága, kifejezőereje, színessége és költőiessége tekintetében minden kétségen kívül a magyarok fölényes győzelméhez vezetne. Arról nem is beszélve, hogy minden ilyen összehasonlítás képtelenség. Ki ítélné meg, hogy például Heine, vagy Vörösmath voltak-e költőibbek? Ha egyáltalán bárki is vállalkozna ilyen döntnök szerepére, ítélete csakis szubjektív lehetne. Hogy e döntőbíró egyáltalán hozzáfoghasson a dologhoz, bizony legalább úgy kéne beszéljen mindkét nyelven, mint az említett költők. Ki beszél a kérdéses idegen nyelveken e feladatnak megfelelően Magyarországon? Az a néhány biztosan nem ragadhatja el magát a fenti csacsiságokra. Mások azonban nem röstellik az ilyen sommás kijelentéseket: „Én már másfél éve élek Németországban, így bizonyíthatom, hogy a magyar nyelv színvonalban messze a német fölött áll. Németül semmit sem lehet olyan árnyaltan kifejezni, mint magyarul” -mondta egy nyilvános vitában egy fiatal honfitársunk Frankfurtban. „No akkor ideje lenne megtanulni németül” - gondoltam.

Sokszor hallok kemény kritikát külföldet járt hazánkfiaitól, például a német szokásokat és viselkedésmódot illetően. Hangsúlyozom, hogy azokról a nem ritka esetekről beszélek, amikor kritikus honfitársunk kielégítő nyelvismeret nélkül gyűjtögette megfigyeléseit a turistaúton. Látott egyet és mást, amiről levonta a logikusnak látszó következtetést. Így aztán sok groteszk dolgot láthatott barátunk. Ezzel kapcsolatban talán gondoljuk át a következő szituációt. Csavarjuk le a televízió hangját egy tévészó társaság előtt, majd mondja el mindenki, hogy szerinte mit látott? Ahányan csak nézték a műsort, annyiféle magyarázatot adnának a néma cselekményről. Hasonlónak tartom nyelvtudás és kultúrtörténeti ismeretek nélkül külföldön utazgató honfitársaink helyzetét. Csakhogy a hangot külföldön „felcsavarni” lényegesen munkaigényesebb, mint a tv készüléknél. Ehhez évek nyelvtanulása szükséges. Egyszerűbb lehülyézni mindenkit, aki nem ért magyarul.

A nyugati határokon túl élő magyarokat is terheli a magyarkodás átka.

Megfigyeltem azonban, hogy vannak kivételek. Kivételt főként azok a külföldön élő magyarok képezik, akik hibátlanul beszélnek választott hazájuk nyelvét és akik szakmájukban elismerést élveznek, hogy úgy mondjam sikeresek. Itt nem feltétlenül a dolog anyagi oldaláról beszélek. Igaz ugyan, hogy e két dolog, a nyelvismeret és a szakmai siker igencsak összetartoznak. Más szóval az intelligencia és a műveltség bizonyos fókán beleilleszkehetünk új környezetünkbe és ez a környezet ezt hálásan honorálja. A gyenge nyelvismeret nem képesíti intellektuális teljesítményekre. Természetesen igaz van annak, aki e tételt megpróbálja cáfolni, hogy nem mindenki végzett egyetemet és e nélkül is lehet valaki értékes tagja... stb. Ez való igaz. De a kétkezi munkásokra pontosan úgy vonatkozik a tétel. Ha egy iparos, vagy egy gyári munkás csak infinitívusokban tudja magát kifejezni, az ő szintjén is boldogtalan lesz a szakmájában.

Németországban azt tartják, ha valaki nem beszél tisztességesen németül, biztosan nem is tud rendesen dolgozni. Ez részben igaz, másrészt előítélet. Igaz, mert a hiányzó kommunikáció csak a félreértéseket táplálja, ami valóban a munka minőségét is befolyásolhatja. Nem beszélve arról, hogy intellektuális pályákon az a legkevesebb, hogy valaki kultúrált szinten írjon és olvasson.

A dolog társadalmi vetülete azonban még fontosabb. Gyakran hallgatom honfitársaimat, hogy miként szidják a németeket, jobb esetben csípős megjegyzésekkel illetve új honfitársaik szokásait, viselkedését. Nem akarom a kicsit leegyszerűsített tételt ismételni, mely szerint minket ide senki sem hívott, de ha már itt vagyunk, kutya kötelességünk a környezetünkbe beleilleszkedni. Itt szó sincs arról, hogy ezen közben feladjuk nemzeti identitásunkat!

Más itt a lényeg.

A „nembeilleszkedés” sajnos gyakori jelenség. Igen gyakran a nyelviség az oka. Próbáljuk a német - francia, holland, vagy tetszőleges nemzetiségű - szomszédunkat megérteni, akivel - jobb nyelvtudás hiányában - egy, mondjuk 8 éves gyerek nyelvi szintjén próbáljuk nap nap után a kapcsolatot tartani. Ki az, aki egy gyerekkel szívesen kommunikál a felnőttek dolgáról? Tehát a szomszéd visszahúzódik és esetleg csak alkalmilag „vezet fel” minket vendégeinek, mint etnográfiai különlegességet. Ez persze mindkét félnek kellemetlenné válhat. A reakció: "a hülye fafejű németje"... Mi pedig mind inkább csak egymás társaságát keressük, ahol nem arról beszélünk, hogy miért nem működik a kapcsolat a szomszédsággal. Egymás között a közös vélt pozitívumot hajtogatjuk: a magyarságunkat. Ebben mindenki egyetért, hisz e nyelven legalább valamennyien tökéletesek vagyunk.

A politikában, de a kereskedelmi reklámok között is azok a legsikeresebbek, melyek indirekt, hogy úgy mondjam szubtil módon hatnak a vevőre. Ha kiállunk a porondra és nagy hangon kijelentjük, hogy csak az idioták nem veszik portékánkat és csak a féleszűek nem választják pártunkat, már a kezdet kezdetén veszítettünk.

Egy kicsit így áll ez magyarságunkkal is. A szakadatlan magyarkodás, ha kell, ha nem, csak visszatetszést ébreszt a hallgatóságban. Harminc év németországi tapasztalata beszél belőlem. Aki időben rájött arra, hogy a leghelyesebb a nemzetiségi témát, magyar voltunkat meg sem említeni és inkább arra koncentrált, hogy úgy a munkahelyén, mint a társadalomban mint embert, illetve mint munkatársat akceptálják, jobb követe lett a magyar ügynek, mint azok, akik magyarságukat az unalomig, sőt ami még rosszabb, a nevetségességig hangoztatják.

Ha nyíltan dicsérjük kiválóságunkat, a nem magyar beszélgető partner automatikusan hátrányosabb helyzetben érzi magát. Az ilyesmi bizony nem nagyon erősíti a szimpátiát nemzetünk irányában. Pedig erre igencsak szükségünk van.

Kérdezheti bárki, hogy miért írok ezekről a problémákról? Mert érzelmi szálak kötnek ehhez a sokat próbált, de saját hibáiból csak nehezen tanulni akaró társadalomhoz. Meg azért, és főleg azért, mert ezek a problémák, melyek pusztá megemlítése is már sok esetben ellenérzést váltott ki barátaimból, ami egyértelműen arra utal, hogy Magyarországon, úgy mond belülről nézvést nem láthatók e problémák elég élesen. Pedig sajnos mindez nem új jelenség. Had idézzem e helyen báró Eötvös Lórándot, aki 1889 június 24-én a Tudományos Akadémia elnöki megnyitó beszédében a következőket mondta: „Az utolsó ötven évben az európai műveltség tekintetében sokat haladt előre a magyarság, de a nagy nemzetek színvonalát még nem érte el. Ezért egész erejét erre kell fordítania. „... „Vannak akik az eredeti népszokások eltűnését siratják, s van is abban valami szomorító, épp úgy, mint abban, hogy a gyermek ártatlan játékait nem folytatja férfikorában, de azért a kedves gyermeknek mégis derék férfivé kell válnia, s mi is csak azt kívánhatjuk, hogy művelt nemzet legyünk, nem pedig etnográfiai kuriozitás. ”

Úgy látom, hogy a mai magyar helyzet kicsit hasonló a száz évvel ezelőttihez. Az elmúlt évszázad második fele nem kicsit oka e fenti idézet változatlan aktualitásának.

Tudom, hogy gyakorlatilag semmit nem tehetek sem a politikai, sem a gazdasági helyzet megjavításában.

Az egyetlen, amit tehetek, beszélek a visszásságokról. Bízom a szó erejében, mely oly gyakran társadalmi változásokat idézett elő.

Forrás: MagyarOnline Net